

KLASIFIKACE MENTÁLNÍ RETARDACE stupně MR

Zdroj:

<https://www.najdipomoc.cz/clanky/slovník-pojmu/psychiatrie/psychiatrie---mentální-retardace>
https://cs.wikipedia.org/wiki/Mentální%3%AD_retardace
http://www.wikiskripta.eu/index.php/Mentální%3%AD_retardace

Mentální retardace může vzniknout ve třech obdobích:

- **Prenatálním** (před narozením dítěte) - kvůli infekci matky během těhotenství, jejímu špatnému životnímu stylu, úrazu
- **Perinatálním** (během porodu nebo těsně po něm) - porod může být protražovaný (dlouhotrvající), může dojít k hypoxii plodu, tedy k nedostatku kyslíku atd.
- **Postnatálním** (po porodu do 2 let věku dítěte) - infekce, úrazy, záněty mozku, těžká žloutenka, špatná výživa

Svou roli zde hraje i dědičnost a specifické genetické příčiny jako například chromozomální aberace, která způsobuje Downův syndrom.

Klasifikace dle MKN-10: (F70-F79)

- **Lehká mentální retardace** – IQ 50–69
- **Středně těžká mentální retardace** – IQ 35–49
- **Těžká mentální retardace** – 20–34
- **Hluboká mentální retardace** – pod 20

Lehká mentální retardace (IQ 50–69)

Dřívější terminologie: lehká slabomyslnost (oligofrenie), lehká mentální subnormalita, debilita

- velký vliv má dědičnost, socio-kulturně znevýhodněné prostředí
- do 3 let je dítě jen lehce psychomotoricky opožděno
- mezi 3. a 6. rokem se objevují větší potíže, je opožděný vývoj řeči, slovní zásoba je malá, dítě je nedostatečně zvědavé a vynalézavé
- většina lehké mozkové retardace se diagnostikuje až ve věku školní docházky, kdy má dítě nejvýraznější problémy: omezenost logického, abstraktního a mechanického myšlení, je lehce opožděna jemná a hrubá motorika, slabší paměť atd.
- v emocionální oblasti se projevuje afektivní labilita
- jedinci se vzdělávají většinou ve školách praktických podle odpovídajícího vzdělávacího programu, při splnění stanovených podmínek je možná i integrace do běžné základní školy

- jedinci jsou většinou schopni užívat řeč v každodenním životě, dosáhnout nezávislosti v osobní péči (jídlo, hygiena, oblékání...) a v praktickém životě
- při vzdělávání je vhodné rozvíjet jejich dovednosti a kompenzovat nedostatky
- k lehké mentální retardaci se mohou individuálně přidružit vývojové poruchy, autismus, tělesné postižení, epilepsie, poruchy chování
- většinu jedinců (z horní hranice LMR) lze zaměstnat v praktických profesích
- výskyt v celkovém počtu jedinců s mentální retardací je 80 %, v populaci je to 2,6 % pozn.: výrazy debilita, idiocie a imbecilita se již v současné psychiatrické terminologii nepoužívají.

Středně těžká mentální retardace (IQ 35–49)

Dřívější terminologie: střední mentální subnormalita, střední slabomyslnost, imbecilita

- výrazně opožděn rozvoj chápání a užívání řeči – přetrvává do dospělosti
- opožděná a omezená zručnost a schopnost postarat se sám o sebe
- jen někteří jedinci si osvojí čtení, psaní a počítání
- vzdělávají se podle odpovídajícího vzdělávacího programu, nejčastěji v základních školách speciálních, další vzdělávání je možné ve škole praktické
- schopni vykonávat jednoduchou manuální práci pod odborným dohledem nebo v chráněném prostředí (chráněné dílny, podporované zaměstnání)
- v dospělosti jsou málokdy schopni vést samostatný život, ale bývají fyzicky aktivní a mobilní se schopností komunikovat a navazovat kontakty
- individuální rozvoj senzomotorických dovedností a verbálních schopností
- k středně těžké mentální retardaci se může přidat dětský autismus, tělesná postižení, neurologická nemoc (epilepsie), psychiatrická nemoc
- diagnóza zahrnuje středně těžkou mentální subnormalitu a těžkou oligofrenii
- výskyt v celkovém počtu jedinců s mentálním postižením je 12 %, v populaci je to 0,4 %

Těžká mentální retardace (IQ 21–34)

Dřívější terminologie: těžká mentální subnormalita, těžká slabomyslnost (oligofrenie), prostá idiocie, idioimbecilita

- většina jedinců trpí značným stupněm poruchy motoriky a jinými přidruženými vadami (špatný vývoj nervového systému)
- časté tělesné vady
- řeč je jednoduchá, omezená na jednotlivá slova, nebo se nemusí vytvořit vůbec
- vzdělávání je velmi omezené, probíhá podle odpovídajícího vzdělávacího programu v základní škole speciální

- včasná systematická a kvalifikovaná rehabilitační a vzdělávací péče přispívá k rozvoji motoriky, komunikativnosti, rozumových schopností a soběstačnosti
- diagnóza zahrnuje těžkou mentální subnormalitu a těžkou oligofrenii
- výskyt v celkovém počtu jedinců s mentální retardací je 7 %, v populaci to je 0,2 %

Hluboká mentální retardace (IQ nižší než 20)

Dřívější terminologie: těžká mentální subnormalita, hluboká slabomyslnost (oligofrenie), těžká idiocie, idiocie

- většina osob je imobilní nebo velmi omezená v pohybu, bývají inkontinentní (neschopni udržet moč, stolici), schopni pouze primitivní neverbální komunikace
- automatické stereotypní pohyby (kývavé pohyby)
- nepoznávají okolí
- časté je i sebepoškozování - mají snížený práh citlivosti
- nemají schopnost se o sebe postarat, a proto potřebují stálou péči
- IQ nelze změřit, jeho hodnota je odhadována pod 20
- lze dosáhnout nejjednodušších zrakově prostorových orientačních dovedností
- neurologické a jiné tělesné nedostatky postihující hybnost, epilepsie, poškození zraku a sluchu provázejí hlubokou mentální retardaci
- diagnóza zahrnuje hlubokou mentální subnormalitu a hlubokou oligofrenii (idiocii)
- výskyt v celkovém počtu jedinců s mentální retardací je 1 %, v populaci to je 0,03 %

Jiná mentální retardace

- Do této kategorie patří jedinci, u nichž nelze určit stupeň intelektové retardace pomocí obvyklých metod, nebo je to nesnadné či nemožné (např.: nevidomí, neslyšící, nemluvící, jedinci s těžkými poruchami chování, autismu...)

Nespecifikovaná mentální retardace

- Mentální retardace je prokázána, ale není dostatek informací pro to, aby byl jedinec zařazen do jedné z předchozích kategorií
- Zahrnuje: mentální retardaci NS, mentální subnormalitu NS, oligofrenii NS

Související odkazy – zdroje informací